

Harasztiné Bata Zsuzsanna, ny. óvónő

Tiroli mesék:

A téli nyuszi

Egész éjjel esett a hó. Reggelre mindent befedett vastagon: a hegyek alján az erdőket, a kis alpesi házakat, patak partját. A puha hópaplan alatt szorosan simulnak egymáshoz a fa-zsindelyes, faragott erkélyes mesebeli házak, a kertben a körtefa mintha vattacukor habbal volna borítva, áll a reggeli fényben. A hegyoldalon fekete fenyők világítanak hófehér új ruhában.

A falut patak szeli át, gömbölyű kövei óriási gombafejékké válva kandikálnak ki most a jéghideg vízből. A napkelte beragyogja a hegycsúcsokat, itt-ott kivágott fák nyomán fehér csíkok látszanak a meredek a hegy szemközti oldalain. A kidőlt fenyőkből apró tűzifa lesz, a házak oldalában sorakoznak, hogy idővel kandallóban ontsák a meleget.

Igen hideg idő van errefelé télen, decemberben – januárban- februárban. Fent egyre kövesebb, sziklás a lejtő. Merész szirtéken kicsi törpefenyő kapaszkodik a formátlan kövekbe. Legfelül az égig érő csúcsokon fekete fényes tollú madarak repkednek.

Fészük lapos palás kövek között van, mohával, tollpellyel bélelve. Itt kelnek majd ki a fiókák tavasszal a tojásokból, de ez még várat magára.

A friss hóban cikk-cakkos lábnyomok jelzik, hogy valaki vagy valami járt erre.

A mormota ilyenkor alszik, a vörös róka éjjel közelíti meg a lenti településket, a jeges világban élő zergék lábnyomai ritkábbak, de a most láthatók, ésszapora lépéseket sejtetnek.

Határozottabb nyomok is vannak a hóban. Az első két láb, mancs vagy tappancs erőteljesebb, a hátsó inkább egynek látszik. Talány. A kékszemű hófarkasok nem járnak errefelé. Hermelin? Lehetséges.

Vagy talán a téli nyuszi? Ahogy itt mondják: a Schneehase. Fehér bundája nem látszik a hóban.

Függőleges lejtőkön ereszkedik le, félköröket, háromszögeket rajzol igyekvő lépteivel.

A fiatal törpefenyőkhöz indul és fagyott hajtásokat keres. Fülel.

Az éjszakai hó süppedős, puha. A két mellső lábbal ugrik, majd a hátsókra leülve, figyel. Fekete madarak röppenek el feje fölött.

- Hihetetlen, de ezek csipognak és vijognak. Nem lehetnek varjak, azoknak más a hangja. Kárognak és valójában nem is szeretik a telet. Hát még a hideget és az éhezést! Azt végképp nem bírják. - tovább gondolkodik magában a nyuszi.

- A sas nagy madár és más a színe – emlékezik-, de az évek óta nem repült errefelé.

- Hogy csillog a tolluk és milyen fényesek! Szép sárga a csőrük, a lábuk is narancsszín! - nézi a közeledőket a téli nyuszi.

A madarak leszállnak egy kiálló szirtre, most ők is észreveszik a mozdulatlan fehérbundást.

- Ne félj! Mi eleséget keresünk, mert a tavasz még messze van és bogár, csiga, giliszta sincs sehol. A

fekete vad cseresznye sokára érik majd az erdőkben. Éhesek vagyunk. Talán a sziklák repedéseiben találunk valami csemegét. Csókák vagyunk, tavasztól ősziig vidáman élünk. Most nehéz itt fenn a téli világ.

A nyuszi fülel, barátságosan mozgatja fülét.

- Vannak itt zöld hajtások a törpefenyőn, talán az jó lesz nektek is. Én nagyon szeretem. És itt a fű, az olvadó hó alatt meg a zúzmó a köveken, sárgás- barnás -zöld. Az is ehető. A nap egyre melegebben süt. Röppenjétek ide! Én épp párt keresek magamnak, tavaszra a bundán is barna lesz, de akkor ne fehér bundás nyuszi keressetek, mert megváltozom.

-Most búcsúzó- mondta, s szapora ugrásokkal eltűnt a vakító hóban meg sem várva a fekete madarak választát.

***

A csókafészek

Szürke ezüstös fényben csillog a palakő a hegycsúcson, a sziklák közötti zugban fekete tollú madár ül a fészken, toll moha között öt kis madárfióka nézelődik, csipog. Ahogy a tavasz beköszöntött, tojásokból keltek ki, de már tollasodnak, szárnyaikat próbálgatják, röpködni vágyanak.

- Jól van- szól a mamájuk, -induljatok, de estére visszavárlak benneteket a fészek melegébe.

Az olvadó hó lecsorog a köveken, a nap melegen süt. A fekete tollú kis csókák a fenyőerdő felé röpködni, arra felé hűvösebb van, mint a tűző napon. Még nem tudják, hogy az örök hó és jég birodalmába születtek bele. A szirt, ahol élnek, az övék. Jochdole-nek nevezik. Mamájuk megmagyarázta, hogy sokan tévesen varjúknak nevezik őket, mert feketék és nagytestűek, de tudniuk kell, hogy ez merő tévedés. Ők csókák, a vidám, csacsogó- csipogó hangúak.

Halk röppenésűek, gyümölcssevők. Az erdő ajándékot is rejt számukra, amit fel kell fedezniük, ha figyelnek.

Esti szürkületkor sorra visszaröppentek, csókamama izgatottan várta fiókait.

A legfiatalabb később. Már a csillagok is feljöttek a szikrázóan mélykék égre. A hópalástnak köszönhetően szinte fehér volt az éjszaka.

Ilyenkor hideg van a csókakő tetején, a fészekben viszont jó a meleg. Jó benne összebújni.

Az első fióka mesél arról, hogy szökkenő négylábúakat látott, fejükön dísz volt, sokan voltak, a fák alatt a fűvek, bokrok hajtását ették.

- Ők az őzek- mondta a mama.

- Barnás a rövid szőrük, szép fekete fényes a szemük, nappal rejtőznek, este jönnek elő. Friss leveleket, hajtásokat esznek. A fejükön van a szarv, ami egyben védekezésre is alkalmas. Az őzbaké szép formás, a kicsi gidáknak még alig látható kis kezdemény van a fül fölött.

A második fióka hosszúfülű barnás, bundás, négylábút látott. Vidáman futott a rét felé fülét mozgatva.

- Az volt a nyuszi, a téli nyuszi.

A csókamama elmerengett egy kis ideig.

- Nemrég még fehér volt a téli bundája, tavaszra megváltozott, beleolvadt az erdő színeibe. Jó barát.

A harmadik csókafióka vörösbundás négylábút látott, hosszú pompás farokkal. Lapulva ment, szint osont, figyelt, s szimatolt, nem látott engem,- sorolta vidáman.

- Azt a róka lehetett! Vele legyetek óvatosak. Ravasz a szeme, huncut hízelgő a szája, az erdők alján vadászi, és ha telihold van az égen, akkor énekel.

A negyedik csókafióka tüskés aprólábú barna gombócfélét látott. Apró fekete szeme volt, az orra meg kis diócska. A tavalyi rőt avarban keresett valamit.

- A sün az, biztosan. Neki vannak tüskéi. Azzal védekezik.

- Védekezik?- kérdi egyszerre a sok csókagyerek. - Miért kell neki védekezni?

- Nem árt, ha a csókafiókák mindent megtanulnak - mondja elgondolkozva a csókamama.- De erre még lesz időtök...

Az ötödik a legfiatalabb csókafióka jött utoljára. Sorolta gyorsan élményeit:

-Mama, csak fekete madarakat láttam, akármerre repültem. Volt apró fekete sárgacsőrű, ugrált vagy szökkent, vidáman fütyült. A másik nagyobb volt, sárga csőrű, károgott. A vetések, szántóföldek felé repült. Rekedt hangja volt. Egy faágon fényes nagytestű előkelő madarat láttam, a fekete csőre hajlott volt, vagy inkább görbe? Hangtalanul röppent felém, de elrepültem előle. Ismeretlenül tekintélyes volt, de féltem, siettem vissza ide a fészekbe.

- Figyeljétek jól- szólt a mama. -Az első madár a fekete rigó volt,- ahogy mondtad, vidáman énekel. A második a varjú, mindig rosszkedvű, károg, télen éhes, nyáron melege van, mindig károg. A harmadik a holló volt. Csalafinta madár, de a róka túljárt az eszén, amikor a sajtot kiénekelte a holló csőréből. A holló nem szereti a havas sziklákat, az örök havas tájakat sem. Így nem találkoztok vele. Ahol mi élünk a tiroli szirteken, csak a sas repül ilyen magasra. Könnyű azonban észrevenni, mert igen szélesek kiterjesztett szárnyai, a csőre is más, a tolla is, mint a tiétek. Magányos és egyáltalán nem eszi meg a gyümölcsöt.

Ha ismét elrepültök, de a csókabirodalom területén belül maradtok, akkor találtok párt, vagyis társat magatoknak. Hozzatok illót. Ennivalóra is ráeltek, találtok csigát, gilisztát, vadmálnát, szedret tavasszal és nyáron. Ha jön az ősz, addigra érik az édes gyümölcs. A tél hideg és hosszú, akkor leereszkezhettek a falvak közelébe, ahol tehenek, birkák, kecskék élnek, mindig akad arrafelé eleség.

A Jochdole-n megjelent a Kétlábú és fényes épületeket épített fészkelőhelyünkre, meg fényes csillogó huzalokat feszített ki, azon átlátszó dobozfélék lebegnek. Telente bizonyos helyeken eleséget rak nekünk, meg akar békíteni minket.

Igyekeztek magatoknak beszerezni a táplálékot. Ne várjatok máséra. Mi mindig szabadok és szabadságban élők madarak voltunk. Elnézzük a kétlábúak mozgását, tarka- barka öltözetüket, zajukat a nap bizonyos óráiban. Figyeljétek meg, hogy ez csak addig tart, amíg a hó vastag. Ha beköszönt a tavasz, békés lesz a táj, a Csókakő, a Zergető, azaz a zergék itató helye, a zergék kertje, a Gamsee is. A sasfészek, a vaddisznók tanyája, a szarvasok birodalma, mind- mind nekünk, röppenő madaraknak felülről nézve az igazi otthon és maga a mesebeli álom.

***

Zerge mese

Zuzmós kövek között hét zergelány kúszik fel a Csókakő felé.

A kíváncsi csókák lesik, ahogy az égigérő függőleges sziklákon kapaszkodnak fel, ennivalót keresve. Ahogy a Nap kisüt, a sárga – zöld- barna zúzmók, mohafélék az olvadó hóban szinte csalogatóan dagadnak. A zergelányok még nem ismerik a téli tájat, még csak az első telet élik meg a szirtek között.

Zergemama óvatosságra inti őket.

- Ha zergefiúval találkoztok, figyeljete a lépésekre. Ha a hóba huppantok, az veszélytelen, de a kövek, mély patakmedrek, gyorsfolyású vizek közül nehéz sérülés nélkül visszakapaszkodni. A növekvő szarvacska jó a barátkozáshoz, önbizalmat ad. A hosszú fülű zergefiúk barátkozók, barnás fekete bundájuk, szakálluk hasznos. Fekete fényes szemük bátorító

-A tél hideg, olyankor vastagabb a bunda. Ilyenkor kevés az eledel, de a törpefenyők kis hajtásai ehetők. De már közeledik a tél után a tavasz, minden élettel teli lesz, üde. Ilyenkor a csókafiúk és csókalányok is itt röpködnek, csivogva, vijjogva. A nyuszi is mókásan ugrik a réten. A vizek partján zöldell a fű. A Gamsgarten a miénk és a tiétek, zergelányok.

- Ha eljön az idő, az erdők alján a mezőkön, hegyoldalban sárga virágok meg fehérék nyílnak. Akkor figyeljete távoli hangokra. Fajdkakas dürrög, fácán rikolt, gímszarvasok járnak előkelően a völgyben, a zergefiúk agganca roppan hadakozás közben, aztán a legbátrabb, a legerősebb eljön értetek, hogy saját birodalmába vezessen, s mire lehull a lomb, már csak ritkán jöttök vissza errefelé, ahol születtetek, de a tó mindig ad éltető vizet számotokra. Az illatos gyógyfüvektől, zöld levelektől ősszel el kell búcsúznatok, erősebb bundát kell növesztenetek, s ha jön a második tél, már semmi meglepetést nem hozhat, ha csak nem jövő tavaszra egy apró kis gidát.

A tiroli hegyek mögé bújik a Nap. Rózsaszínű fényben fürdenek kis ideig a csúcok, a Csókakő, a zergelakta szirtek, a sas magányos sziklája.

A gleccseren roppan a jég, roskad a hó, hógörgeteg indul a völgy felé, megakadva a fenyők erős szálegyenes törzseibe.

Lent a falvakban cinke dalol, rügyezik az orgonabokor, a kis madároduban már ott a tojás. Rigó keresi párját, hogy fészket rakjon vele közösen. A hóban a talányos lábnyomok megnyúlnak, a nyúlé, hermeliné, borzé, mosómedvéé.

A rétek párában fürdenek nappal, a patak óriási köveiről leolvad a hósapka. Márciusban a Tavasz veszi át hatalmát a hegyek, völgyek, erdők, rétek és a vizek fölött.